

FERENCES KÖZLÖNY

Felelős szerkesztő és kiadó:
P. Majsai Mór O. F. M.
Budapest, XII., Heinrich István-út 1—5. szám.

Megjelenik minden hó 1-én reggel.
Előfizetés 1 évre: 3'60 P. Egyes szám 30 fill.
Pósta csekkszám: 51.581. Telefon: 16-56-26.

P. BUTTYKAY ANTAL O. F. M.

1875—1940

A kavargó világesemények fergeteges zenebonájában érzeink ügyszólván teljességgel eltompultak már, mégis mikor jún. 13-án d. u. a rádió utolérhetetlen gyorsaságú hullámai szétröpítették a komor hírt, hogy meghalt P. Buttykay Antal, mind a ferencesek összessége, mind az egész magyar katolikus társadalom érzékenyen jajdult fel. Feltolakodtak bennünk Arany időszerűvé vált sorai:

Egy szó nyilallott a hazán keresztül,

Egy röpke szóban annyi fájdalom!

Mint villámsújtás iramlott végig idegszálaikon a bejelentés és hirtelenében megakasztotta szinte vérkeringésünket is, s a fölbecsülhetetlen veszteség-érzet nyomán töméntelen fájdalom terpeszkedett lelkünkre.

Nem panaszképen szakadt le ajkunkról és csordul ki belőlünk, hanem csak mint fájó tény állapítjuk meg, hogy kegyetlenül megnehezedett az idők járása a magyar katolikus felett. Hiszen még alig hervadtak el a P. Bangha Béla sírján elhelyezett kegyelet-koszorúink virágai, máris újból pótolhatatlannak tetsző veszteség ért bennünket azzal, hogy 65 esztendő korában kidőlt a földi halandók sorából a fogalmat-jelentő P. Antal hatalmas, kemény egyénisége, a katolikus egyházi szónoklatnak évtizedek óta legelsőrendű vezető alakja...

A halál, a veszteség-érzet, az elválás lelkileg mindig keserves élmény, ha pedig olyan valakihez nyúl a kérlelhetetlen halál csontkeze, aki közel állt hozzánk, aki sorainkból való, a miénk, a legnagyobb értékünk, büszkeségünk, fajtánk és rendi közösségünk magas karátú reprezentása volt, akkor a fájdalomunk még élesebben hasogató. Így támadt lelki lesujtottságunkat keresellen egyszerűséggel bár, de legérzékeltetőbben és mindentmondóan fejezik ki a siránkozó próféta szavai: Oda van szívünk öröme... Leesett a mi fejünk koronája... Azért lett szomorúvá a mi szívünk, azért homályosodtak meg szemünk... (Sirm. 5, 15-17.)

Keserű tapasztalatok igazolásában fémjelzett tétel szerint a szellemi világnak titokzatos törvénye, hogy a nagy emberek értékei csak akkor ragyognak föl teljes

tisztultságukban és áldásukban, amikor eltávoznak körünkből... Így van ez a jelen esetben is.

Ki volt P. Buttykay Antal?

Igen nagy ember. Rendkívüli jelenség. Egyszeri tünemény. Magasan kioromló szálfegyéniség természet szerint is, meg szellem, lélek, emelkedettség, én szerint is. Izig-vérig, minden porcikájában és megnyilatkozásában úr-lélek, sokoldalúan kiköszörült gyémánt-lélek, briliáns-egyéniesség. Káprázató pszichofizikai adottságok és szerzett, remekre alakított tulajdonságok szabályos kikristályosodása. Mint a napsugár színekepe, sok fényes és nemes vonás összetevődése. Páratlan lelki értékek gyűjtőlecséje. A magyar géniusz sajátosan egyetlen példánya, akiben sziporkázó szellem, csodás nyelvtelenség, széleskörű műveltség, a hihetetlen energia, akaraterő és munkabírás átütő dinamizmusa lakozott. Tüneményes művésze az igehirdetésnek, az előadásnak, a muzsikáló, bűbajos magyar szónak, és a lelki vezetésnek. Krisztus zengő, élő orgonája. Hangskálája csodálatos regisztergazdagságot mutatott. Zengett, zúgott, süvített, pattogott, sistergett, harsogott, viharzott, csobogott, zuhogott, símogatótt, fölkaavart, ajzott, lendített, korbácsolt és mennydörgött a helyzetnek megfelelően.

Ki volt P. Buttykay Antal?

Kiegyensúlyozott, lelkileg fegyelmezett egyéniség-csoda. A tiszta, homálytalan értelem, amely következetesen körül is, végig is gondolta gondolatait és tetszetős szóköntöst is tudott szabni azoknak. Az elmélkedésnek mintaszerű nagymestere, s ennél fogva páratlan szónoki készség, kiapadhatatlan szellemi kincstár. Maga volt az akarat. A csikorgó, határozott, kitérítetetlen, elvek szerint igazodó, célirányosan beállított akarat. Ez sugárzott mindenha magas feszültségű énjéből. Ennek érce csendült, szikrázott szavaiból a szónoki emelvényen és a gyóntatószék bensőséges légkörében éppúgy, mint egész életének minden tényéből. Célokért, eszmékért és eszményekért, azok megvalósításáért utolsó lehelletig, soha el nem lankadó tetterővel élő-haló, harmónikus szerzetes-

Július 22-én a Magyar Szentföldön hozzáfogtak a **Betlehemi Barlang** építéséhez. Szent Ferenc gyermekei igyekeznek apostolkodással, alamizsnával és imával segíteni!

Szent Ferenc fiai Kassán.

Először ötszáz évvel ezelőtt jöttek Kassára. A ferencesek kassai multjáról szólnak alábbi soraink. Azt hisszük, hogy nem lesz hiábavaló kis történelmi visszapillantásunk, ha a tudós Wick Béla, szemináriumi rektornak és tanárnak rádiói közvetítését röviden közöljük.

Mindenszentek napjának délutánján, a szemináriumi-franciskánus templom misztikus félhomályban úszó szentélyében a tudós professzor a következőket mondotta:

— E napokban a vatikáni levéltár egy okmányának fényképmásolatát küldte hozzám. IX. Bonifác levélmásolatát, amelyet 1402. márc. 9-én küldött az egri püspök és szepesi káptalan útján az akkori kassai plébánoshoz. Ebből az okiratról kitűnik, hogy 1402-ben a ferencrendiek Kassán már működtek és a Szent Erzsébet-dómban prédikáltak és a szentségeket kiszolgáltatták.

Kassa városának levéltára egy okmányt őriz, amely azt bizonyítja, hogy a ferencesek temploma már 1405-ben fennállott, és a Perényi-család bőkezű támogatásával épült. Ezt az okmányt a szepesi káptalan 1405. november 13-án állította ki. Tehát egyidős a mai Szent Erzsébet-dómmal.

Szent Ferenc fiai a 16. század közepéig működtek templomukban. 1556. április 13-án borzasztó tűzvész majdnem egész Kassát elhamvasztotta. Rommá pusztult a ferencesek temploma is a kolostorral együtt. A jó hívek alamizsnájából élő szerzetesek sem a kolostort, sem a templomot nem tudták felépíteni, azért Kassáról eltávoztak. A tűzvésztől elpusztult épületeket, az égnek meredő falakat a kassai királyi kamara tetővel látta el, a templomot katonai raktárnak, a klostrot pedig katonai lakásoknak használta fel. Az épületek 1650-ig szolgálták ezt a célt.

1650-ben III. Ferdinánd rendeletére az egri káptalan a török portyázás miatt Jászórról Kassára költözött. A nevezett káptalan az egykori ferences templom sekrestyéjét és szentélyét átvette istentiszteletek tartására. A templom hajója továbbra is katonai raktár maradt.

Ugyanebben az évben, tehát 1650-ben Pálffy Pál nádor közbenjárására a ferencesek ismét letelepedtek Kassán. A kolostor udvarán kaptak néhány szűk szobát, ájtatosságukat pedig az udvarban épült Szent Antal-kápolnában végezték.

1668-ban királyi rendelet alapján a szerzetesatyák visszakapták a klostrot, a templomot azonban csak 1687-ben, amikor az egri káptalan átvette a Szent Erzsébet-dómot.

A templomot 1718—24. években restaurálták. Ekkor építették a gót stílusú szentélyhez a baroksktílusú hajót. A templom homlokzata költségeinek fedezését a városi hatóság magára vállalta; ezért örökítették meg a főkapu fölött Kassa város címerét.

A kolostor főutcái frontját a ferencesek 1764—65-ben építették föl. Az új épületben azonban csupán 22 évig lakhattak békében, mert II. József a kassai kolostort 1787-ben feloszlatta. I. Ferenc király a szerzetesektől elvett templomot és kolostort az egri egyházmegyéből kihásított kassai egyházmegyének adta át papnevelő intézet céljára 1804-ben. E célt a mai napig szolgálja a régi kolostor és templom.

Madarász István, Kassa újonnan kinevezett püspöke 1939. nov. 1-én a templomot ismét visszaadta a ferencesek használatára, akik abban a reményben élnek, hogy mihelyt az áldozatkész megyéspüspök új módot talál új szeminárium felállítására; a kolostort ismét visszaszerezhetik, és benne elhunyt elődeik szellemében szolgálhatják Isten dicsőségét és a haza érdekeit.

A ferences szerzetesek templomának és

A kassai ferencesek Szent Antal-templomának homlokzata.

kolostorának ilyen zaklatott multja mellett más érdekessége is van.

II. Rákóczy Ferenc kassai tartózkodása alatt előszeretettel kereste fel a lakásával szemben álló templomot és benne nagy buzgósággal szokta végezni ájtatosságait. Bede József ferences atya, szentéletű szerzetes, aki azon időben kassai hitszónok, később pedig tartományfőnök is volt, egyik levelében, amelyet a ferencesek kassai *Historia domusában*, (a rendház történetében) találhatunk, ezeket írja:

„Rákóczy fejedelem előtt sokszor énekeltem. Igaz az, hogy midőn nagyszombaton az Exultet-et énekeltem, és odajutottam „respice etiam ad devotissimum Principem nostrum Franciscum“ (tekints a mi legbuzgóbb Ferenc fejedelmünkre is) a térdemet előtte meghajtván, felkelt ő is és mély reverenciát tett. A nagy oltár előtt, a sekrestye felől levő sanctárium fala mellett szokott volt ülni. Írhatom, hogy ájtatos úr volt. Azt sohase láthatta ember, hogy idestova nézett volna a templomban. Vagy könyvből, vagy olvasón öszvetett s felemelt kezekkel imádkozott. A midőn a templomunkban jött egy kompánia, mind nemes ifjak közül, kik ariánusok, kik kálvinisták, kik luteránusok, kik katolikusok voltak, de a templomban legkisebb csintalanságot nem tettek. Elevatiókor (Ürfelmutatás) a katolikusok leterdepeltek, a többiek tisztességesen állottak.

Rákóczy Ferenc fejedelemnek termett szép ember volt. Magas termetű, szép ábrázatú, gesztenyeszínű bodor hajjú. Ha egy-néhány ezer lovas egybenállott is, kilátzott közülök, mint régenten Saul.

A konventünk által ellenében levő nagy házban lakott. Egy télen mindenkor hozzánk járt devotióra“.

Ezt a történelmi naplótöredéket, a nagy fejedelem mély vallásosságát, a sekrestye templomi bejáratánál a falra akasztott kis érc-tábla megörökítette. Szövege így szól:

— *E helyütt végezte mindennapi ájtatosságát nagy Fejedelmünk II. Rákóczy Ferenc az 1707-ik évi országgyűlés ide-*

jén. Megjelölte a felsőmagyarországi idegen Forgalmi szövetség 1915-ben.

A templomnak értékes műemléke maga a szépen kidolgozott gótikus szentély, benne a három szép ülőfülke, valamint a templom homlokzatán a kálváriai jelenetet megörökítő, műtörténelmileg is becses csúcsíves dombormú.

A templomban megtalálhatjuk 1736-ban elhunyt Renaud József kassai főparancsnok-altábornagynak síremlékét, és más kisebb jelentőségű síremlékeket.

Ez a régi kassai kolostor rövid története. Azóta, hogy az ég felé nyúló szép templom ívei alatt ismét szolozsmáznak Szent Ferenc fiai, Kassa külvárosi részén új kolostor, új ferences templom épült. A modern templom Christocentrikus szentélyében ugyancsak mély áhitattal zeng a ferences atyák zsoldára a jó Istenhez. Adja Isten, hogy a belváros és a külváros ferencesei a Poverellónak derűjét és békejét varázsolják Kassa minél több polgárának lelkébe.

Közli: P. Kőnig Anaklét O. F. M.

Kassai ferences templomunk szentélye kívülről.

A SZENT PÁL TÁRSULAT, amelyet még az elhunyt P. Bangha Béla S. J. alapított, június hó 23-án tartotta alakuló közgyűlését **Pakocs Károly** kanonok elnökletével. Az elnök megnyitójában ismertette a Társulat célját és alapítójának elgondolását. Ezután **P. Dr. Vitéz Berárd O. F. M. misszionárius** ismertette a Társulat alapszabályait, majd megválasztották a tisztikart.

Egyhangúlag a Társulat védnökeivé választották: **Blieszner Ágoston** józsefvárosi prépost-plebánost, **Tower Vilmos** pápai-prelátust és **Pakocs Károly** kanonokot. A Társulat egyházi igazgatójává egyhangúlag **P. Dr. Vitéz Berárdot** választották meg. Világi igazgató **Kincses Pál**, titkár **Michaletzky Vilmos**, pénztáros **Vocelka Gyula**, ellenőrök **Heney Károly** és **Szirmai József**, a választmány tagjai: **Dr. Ráth Ferenc**, **Szöts Ernőné**, **Dr. Komlós Jenőné** és **Dr. Schmidék Tibor**. Főtagok: **Lóránt András** és **Bajzik János**; ügyés: **Dr. Michaletzky Vilmos**. Végül **Tower Vilmos** és **Blieszner Ágoston** szólaltak még fel.